

PROSTY TUNER UKF

Radioamatorzy często poszukują materiałów na temat budowy głowicy UKF. Już po wstępnej lekturze jednak okazuje się, że w warunkach amatorskich wykonanie takiej głowicy jest dość trudne nawet dla zaawansowanych konstruktorów. Przyczyną tego jest głównie brak specjalnej, drogiej i trudno dostępnej aparatury kontrolno-pomiarowej, służącej do strojenia głowicy UKF.

Kiedy pojawiły się tranzystory germanowe wielkiej częstotliwości, np. OC 170, TG 40 czy AF 516, próbowano budować proste układy superreakcyjne. Jednak zastosowanie tych tranzystorów nie dawało korzystnych rezultatów: audycja „płynęła”, przeszkadzał szum superreakcji.

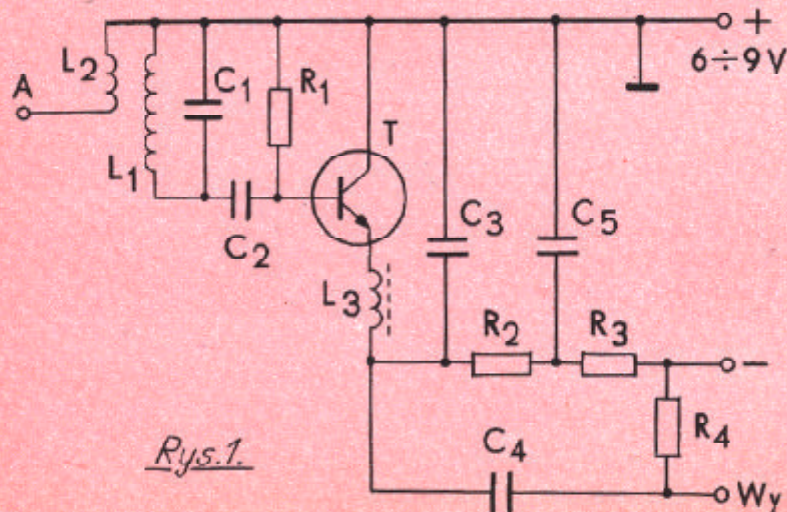
Produkowane obecnie tranzystory krzemowe, takie jak np. BF 519 czy BF 520, o dużo większej częstotliwości granicznej i dużym współczynniku wzmocnienia, umożliwiają wykonanie superreakcyjnego tunera UKF, który po pod-

łączeniu do jakiegokolwiek wzmacniacza umożliwi odbiór dowolnej stacji z zakresu fal ultrakrótkich.

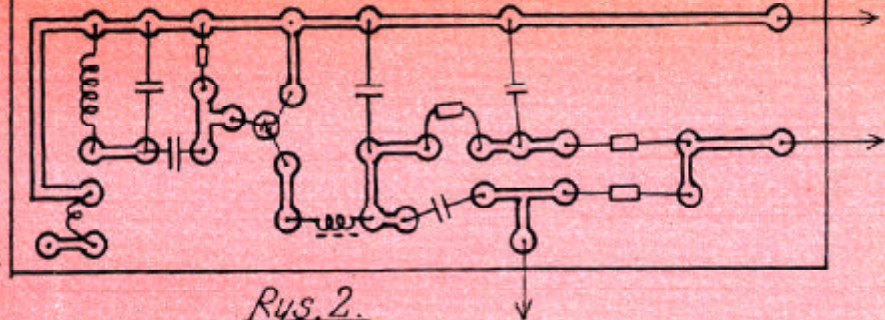
Budowa układu

Schemat ideowy prostego układu superreakcyjnego, zrealizowanego na tranzystorze BF 520, przedstawiony jest na rys. 1. Jest to układ o bardzo dużej czułości, z dyskriminatorem FM (modulacji amplitudy) pracującym na zbrocu krzywej rezonansowej, z prostowaniem za pomocą złącza baza-kolektor tranzystora. Obwód rezonansowy stanowi cewka L_2 i kondensator C_1 .

Tranzystor dzięki superreakcji wprowadzany jest cyklicznie w stan odcięcia i przewodzenia blisko granicy samowzbudzenia. Częstotliwość cykli zależna jest od stałej czasowej elementów R_1 i C_2 . Składową stałą malej częstotliwości zawiera prąd emitera. Odpowiada ona modulacji odbieranej częstotliwości no-

Rys. 1.

Rys. 2.

szej. Aby zapobiec przedostawaniu się prądów wielkiej częstotliwości do obwodów zasilania oraz wzmacniania m.c.z., zastosowano filtry, składające się z elementów R_2 , C_5 , R_3 oraz L_3 , C_3 .

Cewka obwodu rezonansowego L_1 dla pasma 66–100 MHz powinna zawierać cztery zwoje drutu miedzianego, najlepiej srebrzonego, o średnicy 1 mm. Średnica zewnętrzna cewki wynosi 10 mm, długość 8 mm, a indukcyjność własna około 0,12 μH . Cewka L_2 , sprzęgająca indukcyjnie antenę z obwodem rezonansowym, ma 2 zwoje, a umieszczona jest obok cewki L_1 , jeśli patrzymy na nią od strony kondensatora C_2 . Średnice cewki i drutu nawojowego takie jak dla cewki L_1 .

Dławik wielkiej częstotliwości L_3 należy nawinąć na izolacyjnym korpusie o średnicy 5 mm, zawierającym rdzeń ferrytowy, np. od cewek filtrów p.c.z. Uzwojenie ma 60 zwojów drutu miedzianego w emalii, o średnicy 0,1 mm, nawiniętych w jednej warstwie. Indukcyjność tak wykonanego dławika powinna wynosić ok. 30 μH . Tuner należy zmontować na płycie z laminatu szklanego, z obwodem drukowanym wykonanym wg rys. 2. Całość powinna być

ekranowana. Podłączenie tunera do wzmacniacza — wykonane kabelkiem w ekranie.

Antenę stanowić może 1 metr drutu miedzianego lub aluminiowego o średnicy 3 mm.

Strojenie tunera

Odległość cewki L_2 od cewki L_1 trzeba ustalić doświadczalnie podczas odbioru programu. Aby dobrać układ do wybranej stacji, zastosować można równoległe do kondensatora C_1 trymer powietrzny o pojemności 3,5–20 pF lub ceramiczny 6–25 pF. Jeśli komuś zależy tylko np. na III programie PR, może zastąpić trymer kondensatorem ceramicznym o odpowiedniej pojemności. Przy dobieraniu kondensatora czynności dostrajania mogą polegać na ścisaniu lub rozciąganiu zwojów cewki L_1 . Sprawdzenie, czy rezonans układu zbliżony jest do wymaganego, polega na wkładaniu do środka cewki rdzenia ferrytowego (zwiększanie indukcyjności). Umożliwia to zorientowanie się, w jakim stopniu wartość pojemności kondensatora C_1 zbliżona jest do właściwej.

Należy pamiętać, iż w uruchomieniu pomocne może być dobranie wartości opornika R_1 tak, by prąd kolektora tranzystora wynosił 0,8–0,9 mA.

Trzeba także pamiętać, że zasięg stacji nadawczych UKF jest niewielki i zastosowanie np. anteny telewizyjnej może poprawić odbiór audycji.

SPIS ELEMENTÓW

T — BF 519, 520	R_1 — 82 k Ω
C_1 — 12 pF	R_2 — 6,8 k Ω
C_2 — 1,5 nF	R_3 — 100 Ω
C_3 — 1 nF	R_4 — 10 Ω
C_4 — C_5 — 47 nF	

Romuald Bartkiewicz